

FLORIADE 2022 ALMERE

POLITICI
ALS
THEMAPARK
EXPLOITANTEN

Leestijd 30 minuten

Versie 16

10 april 2022

1. Inleiding.

Indien burgemeester Annemarie Jorritsma en wethouder Duivesteijn in 2012 hadden voorgesteld, dat ze namens de gemeente Almere en andere overheden € 160 miljoen belastinggeld* wilden gaan investeren in een themapark over “Greening” en gedurende 6 maanden exploitatie in 2022 deze investering wilden terugverdienen, dan waren ze direct met ziekteverlof gestuurd. Terecht zou de gemeenteraad de vraag gesteld hebben:

- a. Is dit wel een kerntaak voor het gemeentebestuur van Almere?
- b. Bezitten politici wel de nodige kennis om zo’n themapark te ontwikkelen?
- c. Is het financiële risico niet veel te groot om zo’n investering in een éénmalig evenement, in 6 maanden netto terug te verdienen?
- d. Zijn 2 miljoen consumenten in de 21e eeuw wel geïnteresseerd om een educatief themapark over “Greening” te bezoeken voor € 29-€ 35 p.p.?

Maar toen beide bestuurders de magische woorden “*Wereld Tuinbouw Tentoonstelling Floriade*” uitspraken, werden de gemeenteraadsleden betoverd en speelden ze van harte mee in de opvoering van het sprookje “*De nieuwe groene kleren van de keizer*”.

Helaas werd het sprookje al gauw een nachtmerrie toen bleek dat beide politici als onervaren themapark exploitanten, de verkeerde locatie hadden uitgekozen. Hierdoor moest het Groene Hart van Almere verdwijnen; werd de ontwikkeling van het terrein vele tientallen miljoenen duurder door de uitkoop van bestaande bedrijven; extra grondwerkzaamheden; bouw bruggen en loopt de fijnstof producerende A6 dwars door deze tentoonstelling over “Vergroening”.

Onwetend over het feit dat zelfs Disney worstelt met de keuze van aansprekende thema’s en attracties, om de verwende recreant te verleiden tot een bezoek, maakten de Almeerse politici vervolgens de fout door te kiezen voor het thema “*Greening*”. Het beïnvloeden van de kiezer via politieke slogans is een activiteit waar politici vertrouwd mee zijn. Alleen is het de vraag of de verwende recreant aan dit thema zijn kostbare euro’s wil uitgeven. Het bedrijfsleven begreep dit echter wel waardoor er geen gesponsorde paviljoens zijn, die de bezoeker in 2022 “betoveren”. Aangezien de politiek daar niet bij stil heeft gestaan is de verwachting dat er veel minder kaartjes verkocht zullen worden, dan begroot.

Een Floriade vereist gedurende 6 maanden een complexe infrastructuur voor de bezoekers logistiek en bouwwerken om exposities te presenteren. Het idee om de kosten van deze tijdelijke voorzieningen te vermijden en in plaats hiervan permanente gebouwen te ontwikkelen, de zogenaamde **Floriade Legacy**, kwam helaas ook weinig terecht. Daarom waren er miljoenen euro’s extra nodig voor de tijdelijke tentoonstellingsinfrastructuur en is de gerealiseerd nieuwbouw geen wereld-showcase van *vergroening*.

Dat er weinig te zien zal zijn op de Floriade in 2022 is zeker, omdat de inzendingen van de tuinbouwsector in een Floriade vanaf 1992 gehalveerd zijn. Het is dan ook onbegrijpelijk dat de politici akkoord zijn gegaan met de € 10 miljoen kostende financiële eisen van de Nederlandse Tuinbouw Raad (NTR), terwijl men de retourdienst van de tuinbouwsector, zowel kwantitatief als kwalitatief geheel niet heeft vastgelegd.

Het wrange is dat er voor opening per 14 april 2022, **€160 miljoen*** aan belastinggeld is uitgegeven aan voor terrein, gebouwen, juridische en personele kosten, maar dat er inhoudelijk op de Floriade 2022 weinig spectaculairs te beleven zal zijn voor de bezoekers.

*Het totale bedrag aan overheidssubsidies geïnvesteerd in de Floriade van o.a. gemeente Almere, Amsterdam, Provincie Flevoland, LNV, EU, Rijks en MRA-fondsen en lening aan de BV Floriade. Exclusief risico reservering en verdere ontwikkeling wijk Hortus.

2. Hoe is het begonnen?

In december 2011 riep de Nederlandse Tuinbouw Raad (NTR), initiatiefnemer van de Floriade en eigenaar van het concept, steden op om zich kandidaat te stellen voor de Floriade 2022. De uiteindelijke “winnaar” moest voor 1 juli 2012 het bid-boek hebben ingeleverd. Het is opvallend dat de NTR deze procedure altijd wil afronden voor sluiting en bekendmaking van de financiële resultaten van de lopende Floriade.

Daarnaast voorziet de NTR de kandidaat-steden ook niet van een onafhankelijke, diepgaande financiële analyse en economische effectrapportage van de 6 vorige Floriade's. Hierdoor tasten de gemeenteraden van de kandidaat-steden volledig in het duister over wat hun te wachten staat en krijgen ambitieuze politieke bestuurders de kans om hun ego-project door te drukken bij een overblufte gemeenteraad.

Zo ook in 2012, toen burgemeester Annemarie Jorritsma (VVD) en wethouder Adri Duivesteijn (PvdA) vol trots aan de gemeenteraad van Almere meldden, dat zij erin geslaagd waren om deze zogenaamde unieke “Wereld Tuinbouw Tentoonstelling”, na een helse concurrentieslag binnen te slepen. Hierbij “vergeten” ze te melden dat alle andere kandidaat-steden zich al wijselijk hadden teruggetrokken en Almere nog de enig overgebleven kandidaat was voor de Floriade 2022. De overdonderde raadsleden durfden geen kritiek te uiten en al helemaal niet leden van de VVD en PvdA-fracties. Hun politieke carrière zou ter plekke zijn geëindigd wanneer zij tegen de wil van deze twee machtige partijcoryfeeën zouden zijn ingegaan. Als gevolg hiervan werd het sprookje “De nieuwe groene kleren van de keizer”, letterlijk in de gemeenteraad opgevoerd.

En zo geschiedde het dus dat het college van Almere in de bekende politieke valkuil trapt. Door Jorritsma en Duivesteijn werden de economische voordelen breeduit geschetst, ondersteund door een rapport van het politiek bevriende Bureau Buiten, waarin de economische spin-off op € 420 miljoen werd gesteld. Dat velen werkzaam in de Leisure & Event industrie de getallen van Bureau Buiten geheel ongeloofwaardig vonden en niet verder kwamen dan een tiental miljoen euro's bruto, werd niet gecommuniceerd naar de raad.

Op het gebied van de verwachte kosten voor de gemeente Almere pasten de beide zeer ervaren politieke bestuurders, de bekende *Salamitactiek* toe. In aanvang worden de kosten opzettelijk laag gepresenteerd om het project “politiek geaccepteerd” te krijgen. Na instemming zit de gemeente eraan vast, kan men zogenaamd niet meer terug en worden de almaar stijgende extra kosten, elke keer als een salami schijfje gepresenteerd t/m 2023.

Zelfs wanneer men de kans heeft zonder veel gezichtsverlies van het project af te komen zoals in mei 2020, gaat de raad akkoord met een rapportje, waarin de kosten van “doorgaan” bewust worden geminimaliseerd en van “stoppen” flink worden verhoogd *. De dreiging dat de AIPH een claim van vele miljoenen euro's zou kunnen gaan indienen, was absurd. Eerder zou Almere een claim bij NTR/AIPH hebben kunnen indienen voor misleiding, omdat ze met foute informatie de gemeente heeft verleid tot deelname en gelijktijdig met de Floriade in 2022 in Turkije de concurrerende AIPH-tentoonstelling in Hatay* goedkeuren.

Dat de opstellers van dit rapport politiek geïnstrueerd waren over de gewenste uitkomst was duidelijk, mede omdat geen enkele onafhankelijke Nederlandse expert zoals o.a. MOJO, ID&T, Efteling of Jaarbeurs was geraadpleegd. Met de kennis van nu en met € 40 miljoen extra kosten verder, was stoppen per mei 2020 veruit de beste optie geweest.

*<https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/157871/stoppen-met-floriade-kost-tussen-de-24-en-75-miljoen-euro>;

*<https://aiph.org/latest-news/expo-2021-hatay-welcomes-everyone-at-its-opening-ceremony/>

3. Het verouderde concept Wereld Tuinbouwtentoonstelling Floriade.

Want dat er iets goed fout is met het concept Wereld Tentoonstelling Floriade, was bij insiders al langer bekend. Dit werd helemaal duidelijk in 2012 toen zelfs Paul Beck, ex-directeur van de Nederlands grootste en succesvolste themapark De Efteling, er niet in was geslaagd om van de Floriade Venlo een succes te maken qua bezoekersaantallen en sluitende begroting. Op dat moment hadden alle alarmbellen moeten gaan rinkelen, want dat de Floriade 2012 een fiasco werd, lag niet aan de kennis en kunde van Paul Beck en zijn ervaren team. De oorzaak moet namelijk gezocht worden in geheel andere factoren.

- Het concept Wereld Tentoonstelling is sterk verouderd.

Het concept stamt uit 1851 toen in London de eerste Wereld Tentoonstelling werd gehouden. In die tijd had men niet de huidige communicatie tools en was een tentoonstelling één van de weinige middelen om mensen kennis te laten maken met de nieuwste technische uitvindingen zoals locomotieven, auto's, telegraaf, etc. In de decennia daarna hebben nieuwe, veel efficiëntere en goedkopere communicatiemiddelen die taak overgenomen, zoals film, tv, internet, virtual & augmented-reality, vakbeurzen, congressen, etc.

In de westerse democratieën begon de omslag na het faillissement van de Wereld Tentoonstelling in New Orleans in 1984. De Amerikaanse consument was in de jaren 80 al zo verwend op het gebied van entertainment, dat het onmogelijk bleek gedurende 6 maanden de honderden miljoenen benodigde investeringen in spectaculaire paviljoens, presentaties en shows, terug te verdienen. Na dit fiasco heeft het Amerikaanse congres een wet aangenomen die overheid deelname aan Wereld Tentoonstellingen verbiedt, gezien de enorme kosten en negatieve "return on investment". Anders gezegd; om het publiek voor te lichten bijvoorbeeld op het gebied van het thema "Greening" zijn er in de 21^e eeuw veel efficiëntere middelen.

- De concurrentie van de entertainmentindustrie in de 21^e eeuw.

In West-Europa veroorzaakte de komst van Disney Paris in 1992 na een investering van \$5 miljard, een grote omwenteling in de markt. De concurrentiestrijd tussen themaparken nam sterk toe, met als resultaat steeds spectaculairdere en duurdere "wow" attracties. In 2022 is de Europese consument zo verwend dat zij helemaal niet meer warmloopt voor een paar eenvoudig ingerichte paviljoens, kabelbaan, drijvende bomen of een arboretum. Daarnaast is men tijdens vakanties reeds op de meest exotische locaties in de wereld geweest of heeft men andere hotspots op het gebied van entertainment bezocht zoals Orlando, Dubai, Singapore, etc. Een Floriade kan in de 21^e eeuw, eenvoudig gezegd niet meer de concurrentie aan met de professionele producten van de internationale entertainmentindustrie.

Alleen dictatoriale geleide staten zoals China, Qatar, Turkije en UAR, die een plek willen veroveren op het wereldtoneel kunnen, zonder rekenschap te behoeven af te leggen aan eigen bevolking, de benodigde miljarden investeren in een 6 maanden durende wereldtentoonstelling. Zo investeerde China in de Wereld Tentoonstelling 2010, € 40 miljard. De op 8 april 2021 geopende International Horticultural Exhibition in Yangzhou, China, met hetzelfde thema als de Floriade in Almere, *Green City & Healthy Life*, koste € 1,5 miljard. Voor de Wereld Expo Dubai 2022 staat de teller nu op \$29 miljard en de investeringen in de Expo 2023 Doha, Qatar lopen al in de miljarden \$.

*- De financiële middelen van Almere als organisator van **Een Wereld Tentoonstelling**.*

Een kleine stad als Almere met circa 200.000 inwoners, een miljoenen tekort op de begroting*, is op geen enkele manier in staat om de miljarden euro's op te hoesten die de organisatie van een echte Wereld Tentoonstelling vereist. Dit type tentoonstelling dient minimaal gefinancierd te worden door een Rijksoverheid in EU verband. Niet door een armlastige gemeente in de Flevopolder. Het mag duidelijk zijn dat de Floriade 2022 op het toneel van **World Events**, dan ook geen enkele rol van betekenis speelt. Vergelijkingen met andere wereldevenementen zoals de teksten op de website van de Floriade 2022 suggereren, is absurd.

Floriade Expo 2022 past in het rijtje met klinkende internationale evenementen zoals de Olympische Spelen (Japan € 12,3 miljard) en het WK voetbal (Qatar € 187 miljard); Bron; Website Floriade 2022.

-De sterk afnemende interesse van de Nederlandse tuinbouwindustrie in een Floriade.

Het succes van de Floriade's t/m 1992 was grotendeels gebaseerd op een, toen nog "enthousiaste" deelname van de tuinbouw aan "The Greatest Flower Show on Earth". Maar in de afgelopen 30 jaar is er veel veranderd in de tuinbouwsector. De productschappen en promotie organisaties van de tuinbouw, welke een Floriade financieel ondersteunden zijn opgeheven. Veilingen gefuseerd en tuinbouwbedrijven zijn door schaalvergroting uitgegroeid tot efficiënte mega productie-units, welke per jaar voor € 25 miljard exporteren. Zij besteden hun promotiebudgetten in 2022 aan consumenten tentoonstellingen in het Midden en Verre Oosten, de jaarlijkse vakbeurzen zoals Hortifair, Greentech, Fruit Logistica, etc. En dus niet meer aan een Floriade! De Nederlandse tuinbouw heeft op hun thuismarkt niets te vrezen van buitenlandse concurrentie... dus waarom zouden ze geld besteden aan een tuinbouw tentoonstelling, die voornamelijk door Nederlandse consumenten wordt bezocht? Door financieel te participeren in een Floriade, verkoopt de Nederlandse tuinbouwsector géén stuk fruit of bloem extra in Nederland! *Uitspraak directeur tuinbouw promotie organisatie in 1992!

-Expositie ruimte tuinbouw Floriade 2022 gehalveerd sinds Floriade 1992.

Op de Floriade Almere 2022 is een kassencomplex gerealiseerd van 10.000 m2 met daarin 5 onderdelen zijnde; een ontvangstruimte, High Tech Green House, belevingskas, innovatiecentrum en een restaurant. In 1992 was er minimaal 20.000 m2 nodig om precies dezelfde functies te herbergen, waarvan alleen al 16.000 m2 voor de productenshow van de tuinbouw. De halvering in m2 binnen tentoonstelling wijst dus heel duidelijk op de afnemende interesse van tuinbouwsector in een Floriade, ondanks ontkenningen van de NTR.

-Toegenomen concurrentie door tuincentra, gardenfairs en supermarkten.

Op het gebied van de consumenten promotie van tuinbouwproducten ligt het accent tegenwoordig veel meer op de tientallen tuincentra, supermarkten, garden fairs en showtuinen zoals Appeltern. Hier kan de consument dagelijks bereikt worden; voor een fractie van de kosten in vergelijking met deelname aan een Floriade.

*<https://almere.begroting-2021.nl/assets/docs/Totaalbegroting%202021.pdf>;

Tekort 2021: € 12 miljoen. Met o.a. noodzakelijke bezuinigen op jeugdzorg en onderhoud groen!

-Ook bij vergelijkbare West-Europese Tuinbouw Tentoonstellingen grote verliezen.

Ook de met de Floriade vergelijkbare consumenten tentoonstellingen, zoals de Internationale en Bundes Garten Ausstellung (IGA) en (BUGA) in Duitsland en de International Garden Festivals in de UK hebben te maken met een afnemende interesse van de sector*.

Al deze “tuinbouwtentoonstellingen” hebben de afgelopen decennia te kampen met steeds stijgende kosten, afnemende bezoekersaantallen en grote financiële problemen.

Hebben de Almeerse politici nooit gehoord van een IGA en BUGA of wil men bewust de gemeenteraad niet over informeren over de financiële debacles van deze Floriade “zuster tentoonstellingen” in het buitenland?

-Geen keiharde contractuele afspraken tussen de gemeente Almere en NTR/AIPH met betrekking tot inbreng en onderhoud inzendingen tuinbouw.

De afnemende interesse en participatie van de Nederlandse Tuinbouw sector staat in schril contrast met de houding van de Nederlandse Tuinbouw Raad (NTR), de eigenaar van het Floriade concept. IJdele politici welke dolgraag de volgende Floriade willen organiseren, accepteren zonder na te denken en verdere informatie in te winnen, de recente financiële eisen van de NTR en AIPH. Deze bestaat ruwweg uit een cash bijdrage van € 3 miljoen, 1% van de kaartverkoopomzet, een investering in de promotie van het NTR-merk *Floriade*, de gratis beschikking over een kas en tentoonstellingshal van totaal 14.000 m², enzovoort. Opgeteld eisen de NTR en AIPH van een gemeente € 10 miljoen om een Floriade te “mogen” organiseren.

De Almeerse politici dachten dat zij op deze manier de inbreng van de tuinbouwsector, met grootse en prachtige showpresentaties ter waarde van tientallen miljoenen euro's te hebben veiliggesteld, maar niets is minder waar.

Want wat moeten de NTR en AIPH voor deze, met belastinggeld betaalde bijdrage, contractueel retour leveren? Concreet niets. Zelfs is niet vastgelegd dat de tuinbouwsector verplicht is gedurende 6 maanden in 2022 zoveel m²/ha bollen, bloemen, planten en sierbomen, tentoon te stellen voor een groothandelswaarde van minimaal € X miljoen. We horen de NTR dan ook niet klagen, dat erin 2022 slechts 10.000 m² voor de binnententoonstelling is, in plaats van de geëiste 14.000 m²!

Het gevolg is dat het publiek tijdens de Floriade 2022 langs duizenden m² meters kale stukken grasland zal lopen, waar geen bloem of plant te zien is. De Floriade is in 2022 geen tentoonstelling meer waar de sector met hart en ziel “*in hun eigenbelang*”, aan mee werkt.

Verblind door hun gretigheid om Almere op te stoten in de vaart der volkeren met een Floriade, hebben de Almeerse politici een tiental miljoen euro's belastinggeld van de burger verkanseld. Ze hebben zich niet gerealiseerd dat men heeft onderhandeld met een doorgewinterde organisatie, die onderdeel is van de machtigste lobby in de EU; de land- & tuinbouwsector welke jaarlijks 1/3 van de EU-begroting aan subsidie ontvangt; zijnde € 59 miljard! In 2022 staan op de Floriade zo'n 6.000 bomen, 40.000 heesters, 200.000 vaste planten en er zitten ongeveer 800.000 bloembollen in de grond. En de rekening voor het groenonderhoud van € 1,1 miljoen? Die betaald de gemeente Almere. Niet de tuinbouw!

**IGA Berlin 2017: Kosten € 125 miljoen, 1,6 miljoen bezoeken versus budget 2,5 miljoen en € 10 miljoen extra verlies.*

- *Afnemende interesse van de Nederlandse overheid en bedrijfsleven om grote bedragen te investeren in Nederlandse Paviljoens op Wereld Tentoonstellingen.*

Tussen landen geldt de ongeschreven regel van *wederkerigheid* op het gebied van deelname aan elkaars Wereld Tentoonstelling. De Nederlandse deelname aan de Expo in Milaan leidt dus tot de deelname van Italië aan de Floriade. Het Nederlandse paviljoen op de Expo Milaan was internationaal gezien een aanfluiting en koste slechts € 6 miljoen, waarvan zelfs nog 50% opgebracht moest worden door het bedrijfsleven. Het gevolg van de (terechte!) spaarzame deelname van Nederland aan Wereld Tentoonstellingen is, dat andere landen niet, of slechts op zeer bescheiden schaal deelnemen aan Nederlandse Expo's, zoals de Floriade. De meeste van de 33 buitenlandse inzendingen in 2022 zullen dan ook inhoudelijk zeer weinig voorstellen!

Ook in het Rapport Veerman* van 2014 wordt al gewaarschuwd dat het concept Floriade “aan slijtage onderhevig is geraakt”. Een paar paviljoens, arboretum, circulaire bruggen, drijvende bomen en kunstpaviljoen zullen de bezoeker niet overtuigen. De plaatsing van de omstreken kabelbaan, moet gezien worden als een wanhopige poging om de bezoeker nog iets aan entertainment te kunnen bieden.

* <https://stateninformatie.flevoland.nl/Vergaderingen/Commissie-Economie-Bereikbaarheid/2014/17-september/13:00/8c--Verkeningsrapportage-Floriade-2022/DOCUVITP-1613475-v1-03-Rapport-Veerman-versie-1-0.pdf>

4. De foute locatiekeuze van de Floriade binnen de gemeente Almere.

In de jaren 80 koos de gemeente Zoetermeer als locatie van de Floriade 1992 één aaneengesloten weilandgebied van 107 ha. Het plan was om een Floriade van 68 ha te ontwikkelen boven op het ontwerp van de stadswijk, welke in 1993 op deze locatie gebouwd zou gaan worden. Parken, waterpartijen, paden, wegen en nutsinfrastructuur werden zó ontworpen door landschapsarchitect Michiel den Ruijter, dat deze door de Floriade bezoekers, als wel door de latere inwoners van de stadswijk gebruikt konden worden. De bewering van politici dat de Floriade Almere, *de eerste Floriade is* waar “omgekeerd ontwikkeld” wordt; van woonwijk Hortus terug naar Floriade, is dus onjuist.

Dankzij de bekwame technisch directeur van de Floriade 1992, Dick Bosman, bleef na afloop een prachtig aangelegd volwassen parklandschap achter, waarvoor projectontwikkelaars per m2 extra geld wilden betalen om hierin de huizen te bouwen voor de geplande woonwijk. Als gevolg hiervan ontving Zoetermeer Fl. 20,- miljoen méér aan grondopbrengst dan begroot voor het ex-Floriade terrein. Het extra verlies van Hf. 11 miljoen was hierdoor ruimschoots terugverdiend. De Floriade 1992 is daardoor de enige Floriade welke in theorie niet extra verliesgevend is geweest.

Helaas was echter in 1992 de opbrengst van de Legacy géén onderdeel van de totale Floriade business case en konden deze inkomsten niet worden opgenomen in het officiële financiële eindresultaat.

Naar aanleiding van dit financiële succes van de Floriade 92 in Zoetermeer is in de business case Floriade 2022 wél de Legacy opgenomen. De Almeerse politici hebben op dit punt echter alleen de klok horen luiden, maar niet goed begrepen waar de klepel hangt.

a. De ontwikkelingskosten van de Floriade locatie Weerwater

“Kan je mij aanwijzen wie Tineke Fokkens is, de eigenaresse van Camping Waterhout?”, vroeg Anne Marie Jorritsma na de presentatie van het Floriade Masterplan in mei 2015 aan een ambtenaar. Vervolgens liep ze naar Tineke toe en kirde; “Is het niet enig dat jouw camping onderdeel wordt van een echte Wereld Tentoonstelling?” Stomverbaasd stond Tineke Fokkens* te kijken naar de maquette. Voor het eerst zag ze dat haar camping, zonder enig overleg met haar, midden in het Master Plan lag en een onderdeel van de Floriade 2022 zou moeten gaan worden.

Almere beschikt als één van de grootste groeigemeente van Nederland over vele honderden hectaren aaneengesloten grasland, welke in de toekomst ontwikkeld kunnen worden als woonwijk. In plaats van een nog niet ontwikkelde “Green site” buiten het centrum kozen Jorritsma en Duivesteijn voor de mooi ontwikkelde natuurlocatie Weerwater van 60 ha. Misschien uit het oogpunt van “verdichting van bebouwing in het centrum” logisch gedacht, maar voor een Floriade de meest ongunstige locatie. Hierdoor zijn de aanleg en exploitatiekosten van deze Floriade flink hoger dan bij alle vorige.

*Bron: Gesprek met Tineke Fokkens in mei 2016.

Het prachtige natuurgebied Weerwater lag als het Groene Hart midden in Almere en was jarenlang ontwikkeld als een soort Central Park met tal van recreatievoorzieningen voor de inwoners van Almere, zoals een restaurant, camping, jachthaven en zeilschool.

Pas na een paar jaar realiseerden de politici zich eindelijk, dat men de camping, jachthaven, en zeilschool niet kon integreren in het concept Wereld Tentoonstelling. Om deze blunder te herstellen moesten de bedrijven uitgekocht worden en vervangende terreinen aangekocht. Dit alles heeft inclusief uren van ambtenaren, consultants & juristen en de re-design van het masterplan € 14 miljoen extra gekost.

De volgende opgave was het schitterende natuurgebied geschikt te maken als tentoonstellingsterrein voor “Greening”. Hiervoor moesten honderden bomen worden gekapt, grond opgehoogd, nieuwe beschoeiing, nutsvoorzieningen, bruggen, wegen en paden aangelegd. Ambtenaren van de gemeente berekenden dat de kosten voor de ontwikkeling van de locatie Weerwater hierdoor vele miljoenen euro’s duurder zouden worden, dan gepland.

De ontwikkelingskosten voor het tentoonstellingsterrein in Venlo 2012 waren al € 48 miljoen geweest. Voor Almere 2022 was slechts € 33,2 begroot. Veel te weinig dus. Wat nu? Jorritsma en consorten besloten tot een, in de politiek gebruikelijke oplossing. Zij schoven in 2015 dit financiële probleem handig voor zich uit, in de hoop dat er voor april 2022 wel een oplossing gevonden zou zijn.

Er werden 3 kosten modellen ontwikkeld en de goedkoopste, het zogenaamde “Casco-model” werd opgenomen in de begroting. In dit goedkoopste model werden ook nog onrealistische bezuinigingen doorgevoerd en zo kon men de herziende begroting in 2015 door de gemeenteraad goedgekeurd te krijgen. Men wist dondersgoed dat men op basis van dit Casco Model, eigenlijk geen Floriade kon organiseren maar eufemistisch werd het doorschuiven van het financiële probleem, door de Almeerse politici “*de kansenstrategie*” genoemd. Men ging er totaal ongefundeerd vanuit dat: *Indien er meer inkomsten zouden komen dan verwacht, dan kan het ambitieniveau (lees de kosten) omhoog. Daarmee is er een financieel degelijke koers ingestoken!* Dat de gemeente Almere o.a. door het contract met de NTR, wel verplicht is het Floriade Platform op het veel hogere “*Ambitie-model*” niveau op te leveren, werd niet vermeld. Vandaar dat wij al in juni 2016 voorspelden*: “*Hierdoor zullen deze, nu nog verborgen extra kosten, als een boemerang terugkomen*”.

b. De Floriade Legacy.

De NTR heeft als eis dat een gemeente een hal en kas van duizenden m2 gratis ter beschikking stelt. De tijdelijke hal is noodzakelijk voor het belangrijkste onderdeel van een Floriade; de binnen-tentoonstellingen! Daar dit één van de grootste kostenposten is kwam de gemeente Hoofddorp voor 2002 op het idee, hiervan een permanente voorziening te maken, zodat de investering over tientallen jaren kon worden afgeschreven. En zo verrees een schitterende tentoonstellingshal, welke gedurende 6 maanden door de Floriade gebruikt kon worden. Vanaf 2003 werd deze ruimte gebruikt voor o.a. Mysteryland en kon de gemeente Hoofddorp terugzien op een succesvolle vastgoedproject ontwikkeling als Floriade Legacy.

Dat deze Floriade uiteindelijk toch in zware financiële problemen is gekomen, werd door andere factoren veroorzaakt.

*Case Study Floriade 2016 pg. 8, <https://destination-strategies.com>;

De politici welke de Floriade 2012 in Venlo gingen organiseren pakten het nog grootser aan en ontwikkelden naast een permanente expositiehal *Villa Flora*, een *Innovatie Toren* welke als entreepartij voor de Floriade werd gebruikt met o.a. expositieruimtes en viprooms. Helaas was ook deze projectontwikkeling door politici van € 110 miljoen financieel niet succesvol en heeft met name de *Innovatie Toren* vanaf 2012, vele jaren bijna leeg gestaan. In 2013 heeft de Floriade Legacy bijgedragen tot een extra verlies van circa € 17 miljoen!

Geschrokken van deze mislukte Floriade-Legacy-vastgoedprojecten durfden de Almeerse politici het niet aan om voor eigen rekening en risico, de benodigde permanente expositieruimtes voor de Floriade 2022 te ontwikkelen. Men liet dit over aan o.a. de provincie Flevoland. Deze werd verleid tot de vestiging van de Aeres Hogeschool op het Floriade terrein, zodat het in 2022 multifunctioneel gebruikt kon worden als onderwijs en expositie ruimte. De realisatie van de andere noodzakelijke Floriade Expo voorzieningen probeerde men over te dragen aan commerciële projectontwikkelaars zoals Amvast. Maar die traptten hier niet in en mislukte de “*Kansenstrategie*” van Jorritsma om het bedrijfsleven het financiële gat te laten dichten.

En zo geschiedde het, dat de Floriade BV de wethouder begin april 2021 wel moest informeren, dat men nog minimaal € 15 miljoen extra nodig had om de locatie gereed te maken voor een Wereld Tuinbouw Tentoonstelling.

Grappig was het, om de geveinsde boosheid te zien bij de Almeerse politici. Ze waren “*erg ontstemd*” maar wisten donders goed, dat dit probleem nog niet was opgelost. Men probeerde eerst de schuld af te schuiven op de zogenaamde “interne chaos” bij het Floriade team en Sven Stimac. Maar die chaos is door de politici zelf veroorzaakt door hun “kansen strategie”. Wethouder Hoek kon dan ook niet anders, dan in juni 2021 de zoveelste extra subsidie van € 12,3 miljoen aan de Floriade toekennen.

c. Extra inkomsten voor Floriade Legacy door woningbouw.

Om toch te proberen de extra kosten van de Floriade te compenseren moest in een nieuw scenario 1400 extra woningen worden gepland, bovenop de oorspronkelijke 660. Deze aantallen kunnen alleen dicht op elkaar en in hoogbouw gerealiseerd worden. Almere Hortus wordt op deze manier tot de cm2 volgebouwd. Nu is de Floriade locatie doorsneden door de A6, om fijnstof en verkeerslawaaai toch al niet geschikt als een showcase voor “Greening”, ondanks de uitgaven van € 4,7 miljoen voor een geluidswal. Maar om de wijk Hortus te positioneren als de “World Show Case” van “*groen wonen*” is echt een fabeltje waar alleen de lokale politici nog in geloven.

In vergelijking met de Floriade 1992 Legacy, zal de Floriade 2022 Legacy, géén extra geld per m2 opbrengen. In tegendeel, de € 40 miljoen extra kosten voor de aanleg van het tentoonstellingsterrein, zal men door de foute locatiekeuze niet kunnen terugverdienen.

Tot slot is de claim totaal ongegrond dat de verbreding van de A6 tot stand is gekomen dankzij de komst van de Floriade 2022. De plannen voor de verbreding werden al gepresenteerd in 2007! * Vijf jaar voordat er überhaupt sprake was dat er een Floriade in Almere zou komen! Alleen wanhopige Almeerse politici houden de mythe in stand dat *dankzij* de komst van een tijdelijke Floriade, de permanente verbreding van de A6 is gerealiseerd. Of is het de bedoeling van de politici dat we de € 300 miljoen, die de verbreding van de A6 bij het Weerwater heeft gekost, optellen de bij de totale kosten van 6 maanden Floriade?

*<https://www.parool.nl/nieuws/verzet-tegen-plan-a6-a9~bd6753b7/>

5. Fouten ontwerp masterplan Floriade terrein.

Een andere fout die Adri Duivesteijn heeft gemaakt, was géén rekening te houden met het feit dat een themapark als een Floriade een bepaalde layout vereist.

Elke ervaren themapark-exploitant kan zien, aan de hand van de kleurige Floriade artist-impresies, dat het park een nachtmerrie zal zijn op het gebied van operations & kosten controle. Daardoor zullen de exploitatiekosten in 2022 van het terrein hoog zijn en de gebruikelijke bestedingen op het terrein, lager dan normaal.

Voor een succesvolle “omgekeerde gebiedsontwikkeling” dient men; **én** een perfect masterplan voor een Floriade **én** een perfect plan voor de nieuwe wijk Hortus te creëren. Deze masterplannen dienen in de kern congruent te zijn om *de hoogste financiële synergie* te bereiken. Dat betekent dat de dure (nuts) voorzieningen zoals electra, water, riool, paden, wegen, bruggen, straatverlichting, openbare gebouwen en parkeerterreinen, zodanig aangelegd te worden, dat ze zowel door de Floriade als wel de nieuwe stadswijk Hortus gebruikt kunnen worden.

Om dit te bereiken dienen drie typen architecten *gezamenlijk* het masterplan ontwerpen;

1. Een landschapsarchitect.
2. Een stedenbouwkundige architect.
3. Een themapark architect.

Maar dit is niet gebeurd. Winy Maas van MVRDV kreeg als stadsarchitect als enige* de opdracht van de onervaren politici om het Floriade en Hortus-masterplan te maken. Hij mag dan wel een bekende stadsarchitect zijn, maar van het ontwerpen van themaparken heeft hij duidelijk geen verstand. Dat bleek al direct toen hij de fout maakte de camping en jachthaven in het officiële Floriade masterplan te integreren. Na € 14 miljoen extra kosten is deze eerste fout hersteld. Maar laten we kijken naar de verdere fouten in het ontwerp:

-Er is niet goed nagedacht over de vraag “*hoe*” de bezoekers naar de Floriade moeten komen, met als gevolg dure en complexe transportsystemen.

-De afstand vanaf het station naar de Floriade is voor de gemiddeld 2000 bezoekers die per dag aan komen met de NS, te lang om te wandelen. Vandaar dat de bezoekers gedwongen worden een ov-busdienst voor € 5 pp of vervoer over het Weerwater voor € 4,50 pp naar de ingang van de Floriade te gebruiken.

- In elk masterplan van een themapark van deze omvang is het parkeerterrein op loopafstand van de entree. Bij de Floriade zijn de parkeerterreinen verspreid over drie locaties! De grootste en special voor de Floriade aangelegd, Nobelhorst, ligt op 5 km afstand van de ingang. Indien deze vol is worden de auto's doorgestuurd naar Almere Poort en Almere Stad. Van al deze locaties worden de bezoekers per shuttlebus vervoerd o.a. naar de ingang bij de kabelbaan. Daarom liggen de kosten voor een parkeerkaartje tussen de € 14,50 en € 19,50!

-Al deze diverse typen transport hebben een beperkte capaciteit, zodat men een complex en dus duur reserveringssysteem, inclusief kaartverkoop moet invoeren.

*Door de exploitatie en persoonlijkheidsrechten van de architect is het problematisch om naderhand het ontwerp te wijzigen!

Wij hebben grote twijfel of er wel een rendabele exploitatie plaats kan vinden van al deze verschillende vervoersystemen, vrezende grote tekorten in het exploitatiebudget van de Floriade BV en extra kosten voor het ov-budget van de gemeente Almere.

-Een ander negatief effect is dat deze verplichtte typen van transport naar de ingang van de Floriade, voor de bezoekers extra kosten met zich meebrengt. Deze komen boven op de entreprijs van € 29- € 35. De Floriade Almere is hierdoor de duurste dag-attractie van Nederland in 2022!

-De twee in- en uitgangen, zullen zorgen voor dubbele kosten op het gebied van controle, apparatuur en bewegwijzering. Tevens leidt dit tot omzetverlies op het gebied van interne verkoop. Met name touringcarbezoekers raken in verwarring, zijn bang om te laat terug te zijn bij de bus en besteden daardoor minder.

-De grid-structuur resulteert in **20 kilometer*** aan paden op de Floriade! Dit zorgt voor:
a. Vermoeide en ontevreden 55+ bezoekers die uren moeten lopen om wat te zien.
b. Hoge kosten voor schoonmaak, onderhoud en bevoorrading.

-De huisvesting van bejaarden en studenten op in het terrein gedurende de Floriade, zal mede in de avonduren voor extra bewaking en controle kosten zorgen.

-De zichtlocatie op de stad, zorgt ervoor dat bezoekers sneller de goedkopere horeca gaan bezoeken buiten de Floriade zoals Mc Donald, welke duidelijk zichtbaar is vanaf het terrein. Dit betekent minder horeca besteding op de Floriade en dus minder opbrengsten.

Politici zullen waarschijnlijk hun schouders ophalen bij het lezen van het bovenstaande. Ze realiseren zich niet dat een winstgevende exploitatie sterk afhankelijk is van het design. Moderne themaparken worden nauwkeurig ontworpen om het hoogste rendement te behalen per m², tegen de laagste kosten. Alleen dan is een winstgevende exploitatie mogelijk.

De kans is dus levensgroot aanwezig dat in 2022 het operationele team van de Floriade, niet de gebudgetteerde € 6,4 miljoen netto gaat halen uit interne verkoop. Dat is dan niet aan hun te wijten, maar ligt opgesloten in de foute locatiekeuze door Jorritsma en Duivesteijn en het foute ontwerp van het tentoonstelling platform door Winy Maas.

**Totaal minimaal 20 km pad voor de 55+ bezoeker...plus dan de meters in de paviljoens en kassen...plus de meters van/naar OV en parkeerterreinen.*

6. Haalt de Floriade 2022 de geprognostiseerde aantallen bezoekers en budget?

Tja en wanneer je dan als politicus 160 miljoen hebt geïnvesteerd in het tentoonstellingsplatform en gebouwen, komen die dan ook vol te staan met spectaculaire buitenlandse inzendingen, schitterende bloemententoonstellingen, interessant paviljoens over Greening? Want daar doe je het toch voor? De inhoud en beleving. Toch niet het vastgoed?

De te verwachten bezoekersaantallen voor een Floriade bestaan uit 10% zakelijk en 15% plant & tuin hobbyisten. Maar het merendeel 75 %, komt voor een leuk dagje uit.

Ondanks alle pogingen van de directies van Floriade 's, zal ook in 2022 meer dan 65 % van het bezoek bestaan uit 55-plussers en gepensioneerden. Als één grote massa van grijzende hoofden, beschreef ooit een journalist de bezoekers van de Floriade!

Laten we eens gaan kijken naar een aantal factoren welke mede bepalen of de Floriade 2022 de betalende aantallen bezoekers gaat halen, die financieel noodzakelijk zijn.

a. Het educatieve thema “Greening” van de Floriade 2022.

Dit thema is misschien voor politici een correcte en inspirerende slogan, maar in de harde concurrentiestrijd op de dag-attractiemarkt is dit thema totaal ongeschikt om grote aantallen bezoekers te trekken. In de praktijk is de publieke interesse in zogenaamde “educatieve themaparken” laag en bungelen ze vaak onderaan in de top 40 lijst van attractieparkenbezoek. Men zal géén entreeprijs willen betalen van € 29- € 35 voor een politiek gekleurd “*kleutertje luister*” verhaal over “Greening”! We zeggen niet dat “Greening” niet noodzakelijk is, maar het is géén aansprekend thema om als “themapark” grote aantallen bezoekers mee te trekken!

b. Verandering van het thema stoot de harde kern van Floriade bezoekers af.

Het is uitermate risicovol om het thema van de 7e Floriade te veranderen van “Kleurrijke bloemen & planten show” naar “Greening”. Het is alsof je de trouwe Floriade 55+ bezoeker een klassiek Coca-Cola flesje serveert, maar gevuld met Rivella!

De Floriade fanaat denkt dat hij schitterende bloemen en planten gaat zien, zoals op de Keukenhof, maar deze keer krijgt totaal iets anders gepresenteerd. Dit zal ongetwijfeld leiden tot diepe teleurstelling bij de harde kern van de trouwe Floriade bezoekers, tot negatieve mond tot mond-reclame op sociale media en daardoor minder (herhaling) bezoek.

c. De “whow” attracties ontbreken.

De verwende hedendaagse dagrecreant komt voor entertainment en biedt de Floriade 22 dat? Het is in 2022 noodzakelijk om paviljoens te hebben, welke met de modernste mediatechnieken zoals “augmented reality”, een unieke “*whow experience*” creëren. Op de Floriade 2022 is géén enkele grote publiekstrekker aanwezig welke aan deze eisen voldoet.

Men heeft nog wel geprobeerd vanaf juli 2017 een kopie van het Eden Project in de UK á € 55 miljoen te combineren met de Floriade. Maar na een haalbaarheidsstudie betaald door de Provincie Flevoland, realiseerden de politici zich plotsklaps dat een eventueel combi ticket, een kannibalistisch effect zou kunnen hebben op de inkomsten voor de Floriade BV. En daar gingen opnieuw een paar honderdduizend euro's aan belastinggeld verloren!

Misschien dat die euro's beter gebruikt hadden kunnen worden om de sprookjesfiguren die Ton Theunis had ontworpen voor WitchWorld Almere* te integreren in de story telling over Greening. Dan had men in 2022 een voortreffelijke attractie gehad, om ook kinderen te verleiden tot een Floriade bezoek. In plaats van een speeltuintje!

d. De layout van de tentoonstelling.

De layout van de tentoonstelling in vierkanten, de overbrugging over de A6 en de smalle strook parallel aan de A6, resulteert in kilometerslange paden waarlangs weinig tot niets te beleven is. Dit leidt tot een verminderde “*Visitors experience & satisfaction*”, lagere besteding, minder herhalingsbezoek en negatieve mond-tot-mond reclame via sociale media.

e. De invloed van de oorlog in Ukraine op bezoekersaantallen.

Door Ukraine is het onwaarschijnlijk dat grote aantallen *intercontinentale* toeristen Holland in 2022 zullen bezoeken. Concurrerende themaparken zoals FloriWorld en musea zullen in 2022, intensieve campagnes gaan voeren om het verlies aan internationale bezoekers goed te maken. Om in zo'n agressieve markt, bezoekers te werven met een zwak recreatie product als een Floriade 2022, zal een grote uitdaging blijken te zijn.

f. De sterk negatieve prijselasticiteit van de vrijetijdsmarkt.

Om de extra kosten te compenseren heeft men de entreprijs verhoogd naar €29- € 35. Dat is uiterst risicovol aangezien de prijselasticiteit in de vrijetijdsmarkt sterk negatief is. Anders gezegd, wanneer de entreprijs veel duurder is, dan bijvoorbeeld een vergelijkbare attractie de Keukenhof (€ 18,50), dan zal het direct ten koste gaan van de aantallen verkochte kaartjes. Daarbij komt ook nog dat men verplicht is online eerst de dure parking en/of shuttle te boeken en dan het entreekaartje.

Onze inschatting is dat veel potentiële bezoekers het online-aankoopproces zullen afbreken, wanneer ze het totale bedrag voor een dagje Floriade 22, op hun beeldscherm zien verschijnen.

g. “Dynamic Pricing Strategie” van € 29 tot € 35,-.

Bedrijven welke al jaren bestaan, kunnen op basis van historische gegevens zien hoe aanbod en vraag fluctueert. Naar aanleiding daarvan stellen ze een prijspolitiek op en vragen ze in het hoogseizoen een hogere prijs dan in het laagseizoen. In de themaparkindustrie noemen we dit “dynamic pricing”. Parken die al jarenlang bestaan, kunnen op basis van historische bezoekers gegevens incalculeren, wanneer ze de hoogste entreprijs kunnen vragen.

Uitermate riskant is het echter om dit te doen zonder goede historische data voor een éénmalig evenement, wat elke 10 jaar op een wisselende locatie en onder totaal andere marktomstandigheden plaats vindt. Met name ook omdat de Floriade doelgroep voornamelijk bestaat uit 55 +, die niet gebonden zijn aan schoolvakanties. Voor hen is het weer, de meest bepalende factor of men gaat of niet. Niet een verplichte schoolvakantie!

De variabele entreprijs van € 29 tot € 35,- is dus o.i. gebaseerd op verouderde data en niet relevante schoolvakanties. Want wat gebeurt er wanneer blijkt dat de “voorspellingen” over hoog en laagseizoen onjuist zijn.

*Zie www.witchworld.nl.

Dan kan deze “strategie” geheel fout uitpakken en tot veel lagere inkomsten leiden. De 55+ met pensioen zal de hoogseizoen prijzen van de dure Floriade gaan mijden! Met als resultaat dat er veel minder kaarten á € 35 worden verkocht dan gebudgetteerd.

h. Negatief imago Floriade in binnen- en buitenland.

Het product Floriade is al lange tijd in verval en dat is niet onopgemerkt gebleven bij touroperators en tuinhobby clubs. *“In my mind, the Floriade doesn't quite measure up anymore with other world-class garden-tourism events such as the U.K.'s Chelsea Flower Show or our own Philadelphia International Flower Show. Most of our hardy band of travelers thought the same thing. Everyone's jaws dropped when we visited the 79-acre Keukenhof bulb garden near Lisse, but I got mostly lukewarm feedback when I asked their opinions on Floriade.”*

Daarnaast is door de blunders van de Almeerse politici, de Floriade 2022 continue negatief in het nieuws, hetgeen niet zal bijdragen tot hoge bezoekersaantallen.

i. Kabelbaan reis inclusief entreprijs.

De entreprijs is inclusief een enkele reis in deze “attractie”. Behalve dat het prijsverhogend werkt is de vraag hoe de overeenkomst is met deze zelfstandige private ondernemer. Loopt de Floriade BV nog een extra risico wanneer niet de voorspelde aantallen bezoekers komen? Daarnaast zal het probleem zich voordoen, dat niet alle bezoekers gebruik zullen kunnen maken van hun enkele reis in de kabelbaan. Hoewel zie hiervoor wel betaald hebben! Vooral bij de “zuinige Hollanders” zal dat tot klachten gaan leiden!

j. Het ontbreken van grote sponsors en participatie bedrijfsleven.

Het internationale bedrijfsleven participeert niet of nauwelijks in de Floriade te Almere. Feesten & partijen, meetings en congressen van o.a. sponsors genereerden bij de voorgaande Floriade 's grote aantallen bezoekers. Het ontbreken van sponsors en bedrijfsleven betekent dat men in 2022 minimaal 200.000 bezoekers uit dit segment zal mislopen.

Andere Floriade's, hadden een tiental sponsors en joint promotion partners zoals Rabo, KPN, Mc Donald, v.d Valk, Nestlé, KLM, Wolf Garten, Sony, enz.

Het binnenhalen van AH als salespromotion partner is gelukt. Wel met de eis van AH dat haar klanten slechts € 19- € 23 voor een ticket behoeven te betalen, zonder enige verplichting. Indien hiervan uitbundig gebruik van gemaakt gaat worden vrezen we voor het budget!

k. Korting entreprijs voor inwoners Almere en Provincie Flevoland.

Aan het einde van de Floriade 2012 werden kaarten met hoge korting aangeboden om toch het minimumaantal bezoeken van 2 miljoen te behalen. Hierdoor konden de Limburgse politici claimen dat de tentoonstelling in ieder geval qua bezoeken “een groot succes was”.

Voor 2022 sorteren de Almeerse politici hierop al voor, door kaarten met hoge korting aan te bieden aan bewoners van Almere en Flevoland. Dit zal misschien wel tot meer bezoeken leiden, maar qua inkomsten zal het een daling betekenen. Bijna 40 % van de bezoekers komt namelijk uit de regio rondom een Floriade. Zo verlaag je gegarandeerd de gemiddelde opbrengst per kaartje. Maar goed, voor de politici tellen de verminderde inkomsten niet. Het “succes” van de Floriade 22 zal door hen afgemeten worden aan de aantallen bezoeken!

l. Te mooie artist impressies leiden tot negatieve recensies.*

Wat opvalt bij deze Floriade zijn de werkelijk schitterende en zeer dure artist impressies. Het beloofd één feest van bloemen, kleuren en gelukkige bezoekers te zijn, die genieten van al het moois. De reclamecampagne, die net is losgebarsten beloofd heel veel. Maar wat wanneer de werkelijkheid tegenvalt? De hooggespannen verwachtingen van de bezoekers kunnen een back-fire effect hebben en leiden tot negatieve recensies in de sociale media. En dus minder (herhaling) bezoek.

Theoretisch inhaaleffect Corona lock-down.

Sommigen stellen dat het inhaaleffect van de Corona lock-down, theoretisch tot meer bezoek uit Nederland aan de Floriade zou kunnen leiden. Zoals eerder aangegeven betwijfelen wij dat.

Conclusie.

Wanneer we alle bovenstaande factoren overzien, is onze slotconclusie dat het zeer twijfelachtig is of de Floriade 2022 de gebudgetteerde 2.337.500 bezoekers gaat halen.

Op 16 september 2021 hebben we met 2 collega ex-themaparkdirecteuren een bezoek gebracht aan het Floriade terrein. Unaniem waren we het erover eens dat het park schitterend is aangelegd en met de volgroeide bomen tot één van de mooiste Floriade parken behoort. Maar of je daarom heen dan een hek kunt aanleggen en € 29 tot € 35 entree kan vragen betwijfelden we sterk. Onze inschatting is dat met hooguit 1,4 miljoen kaartjes zal verkopen en 1,5 miljoen bezoeken zal kunnen registreren.

De kans is 99 % dat de gemeente Almere minimaal de risico reserve van € 8,3 miljoen zal moeten aanspreken omdat de € 41,8 miljoen kaartinkomsten niet gehaald wordt. Ook de daarmee samenhangende netto-opbrengst van de interne verkoop/ horeca en parkeren zal achterblijven.

De gemeenteraadsleden van Almere worden dus niet alleen vóór opening op 13 april 2022 geconfronteerd met extra investeringskosten, maar ook nog daarna met een exploitatietekort van vele miljoenen.

*<https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/275957/reclame-gondels-kabelbaan-floriade-misleidend>

7. Gebrek aan kennis bij politici als exploitanten van themapark Floriade 2022.

Een villa van 400 m2 op een toplocatie in Almere met 2000 m2 grond kost slechts €150.000,-. Indien een wethouder uit Almere dat tegen u zegt, wat denkt u dan?

Op Funda kunt u snel zien dat de prijs minimaal € 950.000, - moet zijn. Uw gevoel dat de wethouder uit Almere onzin uitkraamt, kunt u als burger of journalist dus snel controleren. Hetzelfde geldt voor projectontwikkelaars en aannemers, want die calculeren de bouw van huizen en kantoren aan de hand van zogenaamde kengetallen per m2.

Maar wie weet nu wat een Floriade themapark kost? In Nederland zijn er slechts een tiental experts die de ontwikkeling en bouw van diverse themaparken hebben geleid en dat kunnen berekenen op basis van kengetallen uit de themaparken industrie.

Zo zijn de kosten van een themapark, dat 2 miljoen betalende bezoeken in 6 maanden moet trekken, *minimaal € 200 miljoen; exclusief grondaankoop en terrein ontwikkeling!* Investeerders in themaparken steken het geld in **de attracties**, omdat de bezoekers daarvoor komen en zo min mogelijk in het terrein. Bij de Floriade Almere is precies het omgekeerde gebeurd.

Toen wethouder Herrema (PvdA) uit Almere dus riep dat de Floriade 2022 slechts een tiental miljoen euro's ging kosten en 2 miljoen bezoekers ging trekken, wisten insiders al direct dat dit volslagen onzin was. Waarschuwingen hierover werden genegeerd. *

Zoals reeds gezegd zou de NTR op basis van 6 Floriade 's zeer gedetailleerd de kosten en opbrengsten moeten kunnen presenteren van een Floriade. Maar helaas kunnen of willen ze dat niet. Misschien denken ze wel, hoe minder de politici weten, des te makkelijker het voor ons is om een Floriade te verkopen?

We kunnen niet anders concluderen dat de NTR de politici verleidt tot deelname aan een Floriade, op basis van onvolledige informatie.

“Treat them as mushrooms; feed them shit and leave them in the dark!”

Maar dat politici niet precies weten wat een Floriade kost, is ook hun eigen schuld. Sinds de gemeenten Hoofddorp en Venlo “verrast” werden door de steeds stijgende kosten van een Floriade, is men creatief gaan boekhouden. Ook nu weer in Almere. Wanneer het maar enigszins kan worden Floriade kosten overgeboekt naar andere overheid budgetten, om zoveel mogelijk politieke schade te voorkomen. Zoals de duizenden uren die ambtenaren aan het project besteden, juridische kosten, consultants, interimmanagers, onteigeningsprocedures, inzet groendienst, locatie ontwikkeling, grondkosten, promotie, representatie, kunst, cultuur, enzovoort. In 2022 zal dat nog verder toenemen met de inzet van overheid budgetten voor openbaar vervoer, bewegwijzering, parkeren, politie en hulpdiensten!

Het is niet voor niets dat veel leden van de zogenaamde “*Volggroep Floriade*” van de gemeenteraad Almere het inmiddels hebben opgegeven de uitgaven voor de Floriade te volgen. Het college van Almere speelt namelijk het budgetspel “*balletje, balletje*” met oppositie, burgers en media, die willen weten wat de werkelijke kosten zijn.

*Op 10/3/16 was er een meeting gepland met Wethouder Herrema en de projectdirecteur om hen te waarschuwen voor de te verwachte financiële problemen. Na 30 minuten wachten, begon de meeting waarbij Herrema 25 minuten lang mij de les las en o.a. vertelde dat deze Floriade niet over “*bloemkolen*” ging zoals 1992. Vijf minuten mocht ik wat zeggen en toen had de heer Herrema een zeer belangrijke lunchafspraak en moest ik vertrekken. De gemeentelijke projectdirecteur voor de Floriade had niet de moeite genomen om te komen luisteren.

Na afloop van de laatste twee Floriade 's durfden de gemeenten Hoofddorp en Venlo ook geen enkele, werkelijk onafhankelijke partij opdracht te geven te onderzoeken wat de Floriade nu echt heeft gekost en opgeleverd. De politici willen dit voor hun zo pijnlijke en belastende dossier zo snel mogelijk sluiten en er het liefst nooit meer aan herinnerd worden! En zo blijft de waarheid over de kosten van een Floriade voor de Nederlandse belastingbetaler (voorlopig) verborgen. Maar helaas ook voor integere politici, die door gebrek aan betrouwbare informatie geen effectieve oppositie kunnen voeren.

De enige methode die op dit moment overblijft, is op basis van ervaring met de vorige Floriade's en de schaarse financiële overzichten van de gemeente Almere, in te schatten hoeveel belastinggeld er per maart 2022 reeds in de Floriade 2022 is geïnvesteerd. Wij komen dan op minimaal € 160 miljoen, inclusief de investeringen van o.a. Almere, Amsterdam, de provincie Flevoland, EZ/LNV, Rijks* en MRA-fondsen, EU-subsidies en de lening aan de BV Floriade, waarvan we nog moeten zien hoeveel afgelost gaat worden.

Wanneer de Almeerse politici als exploitant van het Themapark Floriade 2022 de geïnvesteerde belastinggelden in 6 maanden netto hadden willen terugverdienen, dan zou men in 2022 minimaal 9 miljoen Floriade kaartjes* moeten verkopen á € 29,-. Zoals eerder is aangegeven is dit absoluut onhaalbaar qua volume en prijs.

Tenslotte is de bewering van Bureau Buiten dat Floriade 2022 een economische spin-off zal hebben van € 420 miljoen, een fabeltje. Indien dit waar zou zijn, waarom “omhelst” de politiek dan niet het Van Gogh Museum, de Keukenhof, FloriWorld, Heineken Experience, Madurodam, Efteling, Lowlands, RAI en Jaarbeurs, die elk jaar door miljoenen buitenlanders worden bezocht? Zelfs Walibi Holland, Duinrell en Slagharen worden jaarlijks door honderdduizenden buitenlanders bezocht! De economische spin-off van deze bedrijven moet dan toch gigantisch zijn en vermeld staan in de economie statistieken van CBS?

De werkelijkheid is dat er niet meer dan honderdduizend internationale “groen hobbyisten en vakmensen” één dag speciaal de Floriade komen bezoeken. Dat levert een extra bruto omzet op voor de BV Nederland van maximaal € 50 miljoen* en niet € 850 miljoen bruto zoals de Floriade op 22 maart j.l. enthousiast beweert. **Netto** houden de ondernemers hier € 5 miljoen aan over ter compensatie van de geïnvesteerde belastinggelden van € 160 miljoen. De meeste buitenlanders die de Floriade bezoeken zijn al in Nederland en bezoeken de Floriade als dag attractie tijdens hun vakantie, net zoals de kaasmarkt in Alkmaar!

Zelfs wanneer men de netto neveninkomsten uit horeca, grondexploitatie en economische spin-off meerekent, is een Floriade per definitie altijd financieel zwaar verliesgevend. Alleen met tientallen miljoenen subsidie belastinggeld is het financiële gat te dichten en het project te realiseren.

Helaas klopt het ook niet dat de Floriade 2022 een zogenaamde “aanjager van unieke groene projecten ” zou zijn. Vele nieuwbouwwijken in Nederland hebben al lang reeds dezelfde of zelfs veel betere “*groene infrastructuur*”, zoals gepland in Hortus.

Ook hier heeft de Floriade 2022 dus nauwelijks toegevoegde waarde!

*Zie o.a. <https://almere20.nl/wp-content/uploads/2021/05/1214-Almere-2.0-Jaarverslag-2020-WCAG.pdf>. Pagina 69!

*Netto na aftrek btw, vergoeding kabelbaan exploitant, ticket kortingen, enzovoort.

**Wat ook nog extra zuur is voor de Almeerse inwoners en belastingbetalers, is dat het allergrootste gedeelte van de economische spin-off ook nog buiten de gemeente Almere zal terecht komen.*

8. Floriade BV en de politiek.

Van de 7 Floriade's is de gemeente Almere de enige, die zich **niet** oneindig garant heeft gesteld voor de verliezen van de Floriade BV. Zoals we eerder hebben vastgesteld loopt de BV een grote kans, met aanzienlijke extra kosten te worden geconfronteerd tijdens de bouw en exploitatie van de tentoonstelling. Met name de periode rond de opening is op financieel gebied cruciaal. Door onverwachte uitgaven voor opening en bij tegenvallende inkomsten in de eerste weken, bestaat er een reële kans op een faillissement van de BV. Veel leveranciers en participerende bedrijven in de Floriade 2022, zoals cateraars en inzenders zijn zich niet bewust van het risico wat ze in dit geval lopen.

Voor de curator zal het faillissement van de BV Floriade een tijdrovende klus worden, maar voor de Ondernemerskamer zal het misschien niet moeilijk zijn om vast te stellen wie voor het financiële wanbeleid rond de Floriade verantwoordelijk is.

Laten we eens gaan kijken naar de belangrijkste spelers in dit spel en wie “de zwarte piet” toegeschoven kan gaan krijgen.

De RVC van de BV Floriade.

De eerste voorzitter van de RVC, Tjibbe Joustra was te krachtig en te “out-spoken” voor de Almeerse politici. Dat leidde herhaaldelijk tot botsingen tussen de RVC en gemeenteraad. Dit resulteerde in de aftreding van de voltallige RVC per 1 augustus 2018, toen men het oneens was met een koerswijziging van de gemeente.

Joustra zag toen al de bui hangen en wilde later niet voor financieel wanbeleid veroordeeld worden, zoals zijn VVD-partijgenoot Loek Hermans in een andere zaak.

Bewust is er vervolgens door de gemeente besloten een wat meegaander voorzitter uit het politieke circuit aan te trekken; de ex-VVD-wethouder Eric van den Burg. Tezamen met andere nieuwe leden van de RVC werd zodoende een “volgzame” RVC gecreëerd door de politiek. Na het overhaaste vertrek van Van den Burg naar de landelijke politiek, werd de 3^e voorzitter per 1 februari 2022 aangesteld; Bernt Scheiders. Een ervaren politieke bestuurder, maar of dat nog helpt zo vlak voor opening is zeer de vraag. Alleen op het gebied van “damage control” voor de lokale politici kan hij nog enigszins nuttig zijn.

De directie van de BV Floriade.

Per 1 januari 2016 werd de ex-gedeputeerde van de Provincie Friesland, Jannewietske de Vries als directeur van de Floriade 2022 benoemd. Behalve dat ze enige ervaring had opgedaan met het evenement Culturele Hoofdstad, had ze geen enkele kennis op het gebied van de ontwikkeling en exploitatie van themaparken, zoals de Floriade.

Na twee jaar begon ze zelf in te zien dat ze voor deze functie ongeschikt was en vertrok per 1 augustus 2018 naar een veilige burgermeesters post in Friesland.

Na haar vertrek putte de vakwereld enige hoop uit de benoeming van *Peter Verdaasdonk*, een expert uit de leisure sector met uitgebreide praktijkervaring bij o.a. Disney.

Misschien dat het nu toch nog goed zou komen met de Floriade?

Aangezien zijn voorgangster vele zaken had laten liggen, wees hij direct na zijn benoeming de Almeerse politici op o.a. de miljoenen euro's extra kosten die niet begroot waren, verkeerd geplande openingsdata, fouten in de overeenkomst met Amvast, enzovoort.

Omdat het college al in 2015 de gemeenteraad niet durfde te confronteren met de enorme bedragen, die gemoeid zijn met de Floriade, wilden ze in 2018 absoluut niet toegeven dat ze een fout hadden gemaakt. Mede omdat toen al steeds meer stemmen opgingen om te stoppen met het megalomane project. Dus werd de heer Verdaasdonk de mond gesnoerd. Hij vertrok in augustus 2020, na 2 jaar murw gebeukt te zijn door onrealistische financiële eisen en gefrustreerd door politieke spelletjes van de Almeerse politici.

Geïrriteerd door de uitspraken van een man met grote ervaring op het gebied van themaparken en iemand die klip en klaar vertelde wat er mis was, gingen de Almeerse politici op zoek naar een iets volgzamere directeur. Onder het motto: *“wiens brood men eet, wiens politieke taal men moet spreken”*. Men hoopte dat zo de rust zou wederkeren met de benoeming van Pieter Cloo. Hierbij ging men eraan voorbij dat deze ex-ambtenaar géén enkele praktijkervaring had op het gebied van de organisatie en exploitatie van zo’n complex evenement als een Floriade.

Hij was trouwens wel al een tijd actief als adviseur en in de Floriade BV gearachuteerd als contactpersoon tussen gemeente en Floriade BV. Ook hier weer een benoeming geïnitieerd door de Almeerse politici. De aan de politieke leiband van de VVD lopende RVC, ging vanzelfsprekend akkoord.

Maar helaas, de Almeerse coalitie kwam onder vuur te liggen door kritische vragen over het salaris van Pieter Cloo van € 270.000 per jaar. Bij verlenging per 1/4/21 werd bedreigd met verlaging naar de Balkenende norm. Wethouder Jan Hoek probeerde nog het hoge salaris te rechtvaardigen in een poging de directeur op die positie te houden.

Gelukkig zag deze absurd duur betaalde consultant zelf in, dat hij door zijn geringe praktijk kennis van de Floriade geen succes kon maken. Om zijn gebutste imago niet nog verder te beschadigen, verdween hij eind maart 2021 met veel bombarie van het Floriade toneel.

Hans Bakker, die al enige tijd als strategisch adviseur tussen de gordijnen van het Floriade toneel stond mee te kijken, werd gevraagd de 7e directeur van de Floriade te worden. Dapper aanvaarde hij eind april 2021, 12 maanden voor opening, deze zware functie.

Hij kreeg de opdracht van wethouder Hoek, om koste wat het kost “de rust in de tent te brengen” en de negatieve publiciteit proberen te stoppen. Op 16 maart 2022 waren er gemeenteraad verkiezingen en de partijen die voor de Floriade verantwoordelijk zijn, waren natuurlijk bang voor “slecht Floriade nieuws”, vlak voor de verkiezingen.

Maar het verhullen van de financiële problemen van de Floriade BV kan een statutair directeur en de RVC bij een faillissement opbreken. Hans Bakker zag de zwarte piet al aankomen. Vandaar dat hij in december 2021 dringend heeft gevraagd om een bestuurdersaansprakelijkheid verzekering van € 2,5 miljoen. De wens was een nog hoger bedrag, waarop de gemeente kwam met de toezegging voor € 10 miljoen garant te staan bij eventuele juridische problemen. Dit toont aan dat én directie, én RVC, én de politici zich ervan bewust zijn dat nog meer financieel zwaar weer op komst is.

In een interview met Omroep Flevoland vraagt hoogleraar bestuurskunde Michiel de Vries zich tevens af wie er verantwoordelijk is bij een calamiteit. De burgemeester heeft de vergunning gegeven, maar volgens De Vries zal de gemeente altijd wijzen naar het bestuur van de Floriade. Als er iets fout gaat, zal gekeken worden of deze vergunning wel terecht is gegeven, stelt De Vries. "Ik moet nog zien of deze op voldoende informatie is afgegeven."

9. De financiële risico's en de verantwoordelijke politici.

De Floriade is het zoveelste financieel geflopte project van de politiek/overheid. Maar hopelijk zullen deze keer wel de politici ter verantwoording worden geroepen, voor hun desastreuze rol in het hele proces. Als eersten Annemarie Jorritsma en Adri Duivesteijn. Vervolgens de 4 Floriade wethouders, met name Tjeerd Herrema PvdA. Deze ziet de bui al hangen en heeft zich de laatste maanden verrassend ontpopt als tegenstander van de Floriade.

De Floriade portefeuille wordt vanaf mei 2018 beheerd door de vierde wethouder; Jan Hoek van Groen Links. De kans is reëel, dat Groen Links politiek de zwarte piet toegespeeld krijgt van alle financiële ellende. Dat is sneu voor Groen Links omdat de VVD en PvdA de drijvende krachten zijn achter het project

Het heeft ons niet verbaasd, dat de politici de Corona epidemie aangrijpen, om te proberen te verhullen dat hun wanbeleid de oorzaak is geweest van de enorme financiële tegenslagen. Met name de tegenvallende sponsoring is volgens hen veroorzaakt door de coronacrisis. Een bizarre bewering want de Rabo Bank, hoofdsponsor van de Floriade 2012 heeft vanaf 2014 al laten weten geen € 5 miljoen meer te willen pompen in de volgende mislukte Floriade. De Floriade 92 had alle hoofdsponsor contracten al 3 jaar voor opening binnen. Corona heeft hier dus niets mee te maken gehad, maar wel het slechte imago van de Floriade. Natuurlijk wil de gemeente daar niets van weten en gaan ze het rijk en de provincie, als medeorganisatoren, om een extra bijdrage vragen uit het coronabudget.

Een regeling voor het opvangen van de toenemende risico's van tegenvallende bezoekersaantallen en een bijdrage in de dekking van (opgetreden) risico's door corona. Als deze gesprekken geen soelaas bieden, dan moet het college naar de gemeenteraad voor de € 24,4 miljoen!

Uit het bovenstaande blijkt des te meer dat de politici geen verstand van zaken hebben op het gebied van evenementen organisatie en niet hebben geluisterd naar alle waarschuwingen sinds 1992. Want al meer dan 30 jaar organiseren professionals in de vrijetijdsindustrie namelijk geen éénmalige evenementen meer, omdat ze veel te risicovol zijn.

Dat ontdekte ook het team van de Floriade 92 toen in 1991 de Irak oorlog begon; Floriade 2002 met 9/11 in 2001 en de Floriade 2012 met de economische crisis en slechte zomer. De Almeerse politici hadden kunnen weten dat de organisatie van een éénmalige Floriade zeer risicovol is, net zoals hun collega's in Tokio m.b.t. de Olympische Spelen 2021. In plaats van het Corona virus de schuld te geven, moeten ze eerst hun eigen falen toegeven, maar dat zal wel een te zware opgave voor ze zijn, net zoals in de toeslagen affaire!

En zo ploeteren de politici in Almere maar door met de Floriade, hebben geen benul waar ze mee bezig zijn en ondernemen onzinnige acties die vergelijkbaar zijn met, zoals de Engelsen zo treffend zeggen; *“Moving deckchairs on board of the Titanic.”*

De nog te verwachten extra investeringskosten.

Dat er in de komende maanden opnieuw niet gebudgetteerde kosten gaan opduiken is absoluut zeker. Begin 2021 berekende Arcadis dat er in plaats van de begrootte € 7 miljoen, € 22 miljoen nodig was om het terrein op het niveau van een “Wereld Expo” klaar te maken. Dit de 4e Floriade waar Arcadis bij betrokken is. Wanneer zij op basis van hun ervaring vertellen dat er € 15 miljoen extra nodig is voor opening, dan kan je er zeker van zijn dat dit zo is.

Direct na het vertrek van Pieter Cloo heeft de Sven Stimac, de toenmalige technische directeur daarom ook openlijk gezegd, wat de insiders uit het vak al lang wisten. Zoals we al lazen, kozen de politici ervoor om Sven Stimac de schuld te geven van alle zogenaamde “extra onverwachte kosten”, in een poging om hun straatje schoon te vegen. Maar niets was minder waar. De financiële problematiek lag opgesloten o.a. in de keuze van de politiek om in 2015 het Casco Model, in plaats van het Ambitie Model in de begroting op te nemen!

Hans Bakker werd verzocht in te grijpen en de betrokken politici buiten schot te houden. Op het gedwongen vertrek van Stimac volgde in mei 2021 het vertrek van nog vijf mensen uit de Floriade-organisatie: een adviseur bezoekersservices, projectmanager facilitair management, projectmanager groen en twee projectmanagers deelnemers.

Maar vervolgens ontstond het volgende probleem. Door vele wisselingen van wethouders, leden van de RVC en directeuren, plus het vertrek van een aantal van de bovengenoemde sleutelfiguren in de organisatie, ontstond er grote vertraging in het vergunningen traject, werden aanbestedingen fout uitgevoerd en liep de bouw flink achter op de planning. In de laatste maanden voor opening worstelde de Floriade zich door rechtszaken, procedures en moeten tientallen personen overwerken en worden interimmanagers ingehuurd om het project voor opening gerealiseerd te krijgen. Hierdoor zijn er nog vele miljoenen extra euro's benodigd.

Begin februari 2022 werd er gemeld dat de sponsoring van het evenement ver achter blijft bij de verwachtingen. Er is een tekort van 6,4 miljoen euro. Ook vallen de personeelskosten tegen (drie ton), moet de Floriade-organisatie zelf het horecagebouw bekostigen (vijf ton) en is er nog 90.000 euro nodig voor extra grondwerkzaamheden. Daarom moest er uit de risicoreservering € 7,3 miljoen worden gehaald.

Vermakelijk was het om op 11 maart te zien dat de lokale VVD en PvdA, welke de Floriade altijd gesteund hebben, vlak voor de verkiezingen in één keer riepen dat er absoluut geen geld meer bij mocht. Dit politieke theater was noodzakelijk omdat ze anders bang waren stemmen te verliezen. De consequentie was dat er geen extra subsidie vrijkwam.

Maar hoe kom je als Floriade BV dan aan het benodigde geld? Hans Bakker verhoogde simpelweg de geprognoseerde bezoekersaantallen naar 2.337.500 en mocht vervolgens wel € 4,5 miljoen* extra lenen, met de plechtige belofte dat ze het zouden terugbetalen. Uit de extra inkomsten van de kaartverkoop. De totale “lening” bedraagt nu € 54,5 miljoen!

*<https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/276929/floriade-mag-nog-eens-4-5-miljoen-euro-van-de-gemeente-lenen>;

Met deze slimme zet om de financiële problematiek voor zich uit te schuiven naar het volgende college, heeft de Floriade BV op de valreep net genoeg geld in kas gekregen, om tot opening een gedeelte van de rekeningen te kunnen betalen. Vanaf 14 april moeten de inkomsten uit kaartverkoop hun financieel overeind houden. Mits de bezoekers komen! Halen ze niet de geprognoseerde inkomsten dan kan theoretisch de Floriade BV failliet gaan in mei of juni 2022. Het nieuwe college moet ze dan redden of...niet.

Minder inkomsten dan gepland.

Onze inschatting is dat er naast de miljoenen welke extra nodig zijn, om op tijd de tentoonstelling geopend te krijgen, de inkomsten tijdens opening tegenvallen. Zoals eerder aangegeven zullen de geschatte 1,5 miljoen bezoeken, inclusief andere hieraan gerelateerde inkomsten, resulteren in minimaal € 16 miljoen minder aan **netto**-inkomsten, dan gebudgetteerd. Met name ook omdat de politiek de opdracht heeft gegeven aan de BV Floriade voor volume te gaan, in plaats van prijs*. Men wil koste wat het kost de 2 miljoen bezoeken halen. Dan kunnen de politici spreken van “*Floriade 2022 was een groot Succes*”.

*Via de website <https://tickets.ah.nl/tickets-deals/237/floriade-expo-2022-laagseizoen/136950/> kan men kaarten kopen van € 19,- pp!

Overschrijding operationele kosten tijdens opening.

Onze volgende voorspelling is zoals eerder gezegd, dat het zeer moeilijk wordt om op het complexe Floriade terrein, onderhoud, bevoorrading, beveiliging en bezoekersstromen, in goede banen te leiden. Dit alles zal leiden tot extra werk, waardoor de operationele kosten hoger zullen zijn dan gebudgetteerd!

Door extra kosten en minder inkomsten, kan het tekort voor de gemeente Almere, vanaf de opening op 14 april 2022 tot en met 2023, met nog eens € 30- € 40 miljoen gaan toenemen!

De totale kosten van de Floriade 2022 Almere.

Tot op heden heeft het Floriade project zo'n € 160 miljoen aan belastinggeld gekost. In 2023 zal blijken dat de totale kosten van het evenement Floriade, plus het verkoop-rijp maken van de wijk Hortus (Floriade Legacy) misschien wel € 200 miljoen heeft gekost. Zo is een aanzienlijk gedeelte van de beschikbare € 139 miljoen* van het Fonds Verstedelijking indirect uitgegeven aan de Floriade. Het thema “Greening” is hier optimaal als excuus gebruikt om gelden uit dit fonds te trekken ten behoeve van de Floriade.

Trekken we daarvan af de verwachte **netto-inkomsten** uit de parkexploitatie zoals kaartverkoop, extra besteding buiten de Floriade en opbrengst verkoop grond Hortus aan projectontwikkelaars, dan blijft over een geschat verlies van € 100- miljoen. Dit zijn dus de kosten voor de belastingbetaler van het 6 maanden durende “Greening feest” van de Almeerse politici!

Tot slot zullen er extra kosten zijn met betrekking tot het onderhoud van de Florida Legacy. Hierop zal dan bezuinigd worden. Daardoor is de kans groot dat het budget voor het groenonderhoud van de overgebleven stuken Floriade zoals het Arboretum, vanaf 2024 geschrapt gaan worden. Zo zal het laatste onderdeel van de Floriade Legacy stilletjes ten onder gaan. Hierbij geholpen door de natuur, omdat van een aantal bomen in het Arboretum, de wortels al aan het rotten zijn door de hoge waterstand.

<https://almere20.nl/wp-content/uploads/2021/05/1214-Almere-2.0-Jaarverslag-2020-WCAG.pdf>

10. Positieve elementen Floriade 2022.

Is er dan niets positiefs te melden over de Floriade 22 Almere? Oh ja toch wel.

-De Floriade heeft de wankelende coalitie in Almere jaren bij elkaar gehouden.

-Door de Floriade en het thema “Greening” zijn de politici erin geslaagd veel “groene hobby projecten” gefinancierd te krijgen uit het Fonds Verstedelijking.

-De Floriade zal voor enige lokale economische spin-off zorgen. Maar of de hooggespannen verwachtingen van de winkeliers in de binnenstad zullen uitkomen is twijfelachtig. Er zullen zeker een paar bedrijven zijn in Almere die in 2023 kunnen aangeven, dat ze door de Floriade meer omzet hebben gedraaid zoals o.a. Mc Donald, Hajé en van der Valk. Maar dat zullen hooguit een tiental miljoen euro's **bruto** zijn. **Netto** houdt het bedrijfsleven hier slecht een paar miljoen aan over. Niet voor niets vindt de VVD-fractievoorzitter Colette Holter de hoeveelheid opdrachten die bij Almeerse ondernemers toekomt (16 % van alle bestedingen) ‘teleurstellend’.

-Er zullen zeker een paar extra overnachtingen plaats vinden in ongeveer 1500 hotelkamers in Almere, maar of dat hierdoor de gebudgetteerde stijging van de toeristenbelasting met € 100.00 zal toenemen is al twijfelachtig!

-In het kader van de Floriade zullen er ook een honderdtal “kansarme personen” aan een baan geholpen zijn via Floriade Werkt. Hierdoor bespaart de gemeente € 3,3 miljoen op UWV-uitkeringen. Althans volgens haar eigen optimistische berekeningen.

-De bekendheid van het merk Almere zal zeker gestegen zijn. De vraag is alleen wel of het merk Almere positief of negatief geladen is door de publiciteit rond de Floriade 2022.

- Hoewel het station niet op tijd af is door Corona(?), ziet de binnenstad van Almere er in 2022 inderdaad veel fleuriger uit dan vroeger, in afwachting van de miljoenen bezoekers aan het stadscentrum. Zo heeft in ieder geval de lokale bevolking nog enig profijt van de Floriade, ...voordat in 2023 de lokale belastingen verhoogd gaan worden.

- Unaniem zijn we van mening dat het Floriade stadspark Hortus, misschien wel één van de duurste is. Maar... dat het mede dankzij de kennis en kunde van Niek Roozen Landschapsarchitecten, wel één van de mooiste aangelegde Floriade parken ooit is!

-Dankzij Peter Verdaasdonk en Hans Bakker bestaat een gedeelte van de huidige staf uit zeer ervaren medewerkers uit de Leisure industrie. Door hun inspanningen zou de schade veroorzaakt door de onkunde van politici en ambtenaren, misschien beperkt kunnen blijven. Maar dan moet de politiek nu het roer overgeven aan de huidige directeur Hans Bakker en het team van de Floriade BV om tezamen met de professionals zoals Niek Roozen, Arcadis, Dura Vermeer, Eurest, Donker Groen, Stage Light, enzovoort, nog te redden wat er te redden valt.

Laten we in ieder geval hopen dat de politici zich nu eindelijk realiseren, dat zij **niet** de kennis en ervaring hebben om een themapark te ontwikkelen en te exploiteren! Men begint als gemeente toch ook niet met de exploitatie van een hotel, supermarkt of modewinkel? Waarom dan wel een themapark over “Greening”?

11. Hoe nu verder met de Floriade?

a. *Onafhankelijk onderzoek naar Floriade 2022.*

Op dit moment is een raadsenquête het enige betrouwbare middel om in de gemeentepolitiek de waarheid boven water te krijgen. Zo ook straks bij de Floriade 2022. Politici mogen niet met behulp van bevriende consultants, een rapportje produceren over “Hoe succesvol de Floriade 2022” wel niet was.

Wil men het vertrouwen van de burger in de politiek herstellen, dan dient er in 2023 een onafhankelijk onderzoek gedaan te worden naar alle aspecten van de Floriade 2022. Niet voor niets was de opkomst van de gemeenteraadsverkiezingen in Almere één van de laagste in Nederland. De Almeerse bevolking heeft zich namelijk in meerderheid steeds uitgesproken tegen de Floriade*, maar daar hadden de politici lak aan.

Omroep Flevoland en lokale omroep 1Almere hebben aangekondigd dat zij samen een onderzoek naar de kosten van de Floriade gaan instellen. *Het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek (SvdJ) stelde een subsidie van ruim 130.000 euro beschikbaar voor het project. Het onderzoek moet onder meer duidelijk maken waarom de gemeentelijke kosten voor de Floriade, die eerst op maximaal 10 miljoen euro werden geschat, zijn opgelopen naar een bedrag tussen de 40 en 100 miljoen euro. "Wij willen eind 2022 de burger van Almere het bedrag laten zien wat er aan gemeenschapsgeld in is gaan zitten", staat in de aanvraag voor het onderzoek. "Afgelopen jaren hebben duidelijk gemaakt dat die informatie niet vanzelf gaat komen, die zullen we moeten opgraven."* Aldus een bericht in november 2021.

Het bestuur van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten moet hun leden vragen geen bid uit te brengen voor de Floriade 2032. In ieder geval niet voordat alle details van het bovenstaande onderzoeken bekend zijn. Dit om te voorkomen dat een burgemeester zich in de zomer van 2022, vol enthousiasme weer voor het karretje van de NTR laat spannen, omdat zij zonder enige kennis van zaken, heel graag de **Floriade 2032** wil organiseren!

b. *Locatie, locatie.*

Het financiële succes voor het Grondbedrijf van Zoetermeer, welke 107 ha inkocht voor de Floriade 92 voor Hf. 30,- per m2 en na afloop verkocht voor Hf. 200- , toont aan dat een woonwijk Legacy van een tijdelijke Floriade, ” winst “kan opleveren.

Maar... dan dient men wel de juiste locatie te kiezen, waar alle benodigde voorzieningen, inclusief parkeren en ov-verbinding, tezamen ontwikkeld kunnen worden!

Tevens moet het masterplan van de toekomstige wijk en het masterplan van de Floriade zoveel mogelijk congruent te zijn! De insteek voor de locatiekeuze dient te zijn dat men óf een greensite kiest óf een vervuild gebied dat men wil revitaliseren. In dit laatste scenario kan men bijvoorbeeld denken aan het oude terrein van een kolencentrale.

Een permanente locatie kan ook een goed alternatief zijn, zoals bijvoorbeeld de Keukenhof of Amstelpark elke 10 jaar om te bouwen tot een Floriade. Het voordeel is dat men alle benodigde grote investeringen over langere termijn kan afschrijven en op basis van historische kostprijs veel beter kan budgetteren. Maar al deze mogelijke locaties dienen eerst onderzocht te worden door een ervaren team uit de leisure sector, landschaping en stadsontwikkeling, voordat een besluit wordt genomen.

* Zie o.a. dossier Floriade van Omroep Flevoland.

c. *Permanent team voor de organisatie van een Floriade.*

Net zoals bij o.a. de Duitse BUGA's pleiten wij voor de formeren van een permanent team welke de eventuele volgende Floriade nieuwe stijl, organiseert. Het is bijna vermakelijk om te zien hoe de politiek in Almere erin is geslaagd in eerste instantie personen aan te stellen, die op het gebied van de organisatie van een complex project als een Floriade, geen enkele ervaring hadden. Het enige dat men belangrijk schijnt te vinden is dat de persoon "politiek betrouwbaar" is. Zelden of nooit wordt het team van de vorige Floriade gevraagd leiding te geven aan de ontwikkeling van de volgende Floriade. Hierdoor gaat veel kennis en ervaring verloren en moet het wiel elke keer opnieuw uitgevonden worden. Door een "permanent Floriade team" kan het ook ontwerp, schaalgrootte, logistiek, exploitatie en beheer, vooraf en tijdens opening veel beter uitgewerkt worden.

d. *Oneigenlijke concurrentie met andere dag-attracties.*

Maar misschien is toch het beste om totaal te stoppen met de Floriade en de promotie van de Nederlandse tuinbouw over te laten aan de sector zelf. Er zijn al meer dan genoeg vak-tentoonstellingen in de wereld om zich te profileren.

De politiek realiseert zich namelijk niet dat zij met behulp van een investering van € 160 miljoen belastinggeld in een Floriade Themapark, een oneerlijke concurrentiestrijd is gestart met themaparken zoals Keukenhof, Emmen, Burgers Bush, Walibi Holland, Efteling, enzovoort! De gift van € 15 miljoen van EZ aan de BV Floriade is een klap in het gezicht van deze ondernemers, met name nu de sector het door Corona al zo moeilijk heeft en nauwelijks enige ondersteuning heeft gekregen van de overheid.

Op 22 maart opende bijvoorbeeld FloriWorld haar deuren. Dit € 30 miljoen kostende project verwacht 350.000 bezoekers aan te trekken, uit hetzelfde marktsegment als de Floriade. Deze private onderneming, die erg heeft geleden door de coronamaatregelen in 2021, moet in het seizoen 22 opboksen tegen een door de overheid gefinancierde Floriade reclamecampagne van € 1,5 miljoen. Een oneerlijke strijd, die alleen maar verliezers kent!

Heeft de gemeente Almere geleerd van de Floriade?

Zo te zien niet in verband met het volgende ambitieuze project* wat in de planning staat. De gemeente Almere heeft 13 miljoen euro van het Fonds Verstedelijking Almere gereserveerd voor de realisatie vanaf 2025 van een nieuw museum voor moderne kunst. En ja hoor...**het M-museum dient in de top tien* van Nederland te komen.** Hoeveel belastinggeld het gaat kosten is nog niet bekend. Provincie en het Rijk dragen net zoals de Floriade ook daaraan weer bij. Alsof we na de Ukraine niets beter te doen hebben. Men *hoopt* in december 2022 een totaal definitief kostenplaatje te kunnen presenteren aan de gemeenteraad. Tja, dat kennen we.

*<https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/204899/nieuw-museum-voor-moderne-kunst-zal-niet-voor-2025-open-zij>

*Hebben de Almeerse politici ooit alle top 10 musea van Nederland bezocht en realiseren zij wel wat hun ambitie gaat kosten?

12. Slotopmerkingen.

Ik heb dit stuk geschreven als gepensioneerde, zonder enige financieel belang bij de Floriade of ander themapark en niet verbonden aan een politieke partij. Samen met anderen maak ik mij oprecht grote zorgen over ons democratisch bestel, waarin het vertrouwen van de kiezer in de politici essentieel is. Op vele fronten worden er aanslagen gepleegd op ons democratische bestel en rechten als burger. Het vertrouwen in de politiek staat sterk onder druk door o.a. de toeslagenaffaire, de mondkapjes problematiek en de politieke besluitvorming rondom de Floriade 2022. Zo is er ook bij de Floriade géén volledige openheid over de kosten en weigeren politici verantwoordelijkheid af te leggen over het oneigenlijk gebruik en verkwisting van het belastinggeld van de burger.

Politici hebben het zwaar tegenwoordig en worden vaak onterecht aangevallen. We moeten respect hebben voor diegene die nog de moed hebben, deze zware taak op zich te willen nemen. Maar misschien moet de les van het debacle van de Floriade 2022 voor alle politici wel zijn: “Schoenmaker blijf bij je leest”. Je loopt als politicus toch ook niet een operatiekamer binnen en begint zonder enige kennis te opereren? Politici moeten zich bezighouden met zaken waarvoor wij hun gekozen hebben en betalen! En dat was niet als investeerder en exploitant van een themapark. Toch?

Ik heb dit document niet geschreven uit rancune tegen de NTR, die zich als lobbyorganisatie voor de tuinbouw voortreffelijk inzet. De vraag is alleen of de belangen van de inwoners van een Nederlandse gemeente, nog steeds parallel lopen met die van de tuinbouwsector! We denken van niet en hopen van harte dat de Floriade 2022 in dit format, echt de laatste is.

Maar ook de journalistiek, een andere pijler onder ons democratisch bestel staat onder grote druk. Goed geïnformeerde en kritische journalisten zijn zeldzaam geworden. Ze worden onderbetaald en moeten onder grote druk, 24/7 snel artikelen produceren. Ik hoop dat dit documentje hen heeft geholpen makkelijker te begrijpen welke problematiek er speelt rondom een Floriade.

Tenslotte. Ik krijg in de media diverse Floriade titels opgeplakt, maar mijn functie bij de Stichting Floriade 1992 was *commercieel directeur*. Samen met mijn collega de *technisch directeur*, vormden wij “de directie”.

Hans van Driem,
10 april 2022, te Epe.
hvandriem[at]gmail.com